

Sveti Dujam i Sudamja

Sveti Dujam (lat. Dominius), od milja zvan sveti Duje, solinski je biskup i mučenik, svetac Rimokatoličke crkve. Zaštitnik je grada Splita i Splitsko-makarske nadbiskupije.

Josip Botteri (Dini), Zastava sv. Dujma (1991)

Podrijetlom je iz Sirije, prema srednjovjekovnoj legendi, učenik svetoga Petra te prvi salonitanski biskup. Umro je mučeničkom smrću za vrijeme progona kršćana pod vlašću cara Dioklecijana.

Pokopan je izvan gradskih zidina Salone, na sjevernom groblju koje je danas poznato pod nazivom Manastirine.

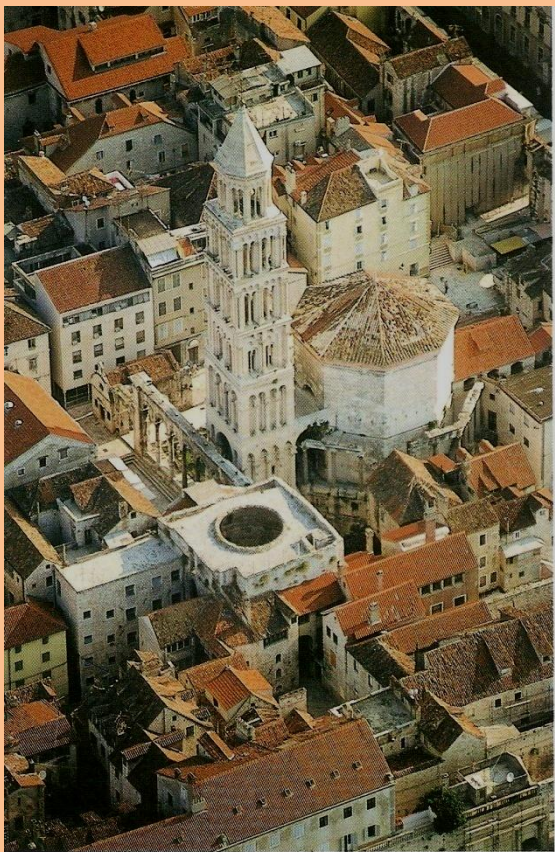

foto: Ivanka Mandić

Ulomak njegove nadgrobne ploče danas se čuva u Arheološkom muzeju u Splitu.

Čim je crkva dobila slobodu ispovijedanja vjere, Milanskim ediktom 313. godine, kršćani su počeli jasno štovati svetoga Dujma kao sveca i mučenika.

Nad njegovim grobom sagrađena je kapelica, kasnije crkva, a u 5. stoljeću velika bazilika koju su međutim tijekom svojih pohoda dva stoljeća kasnije srušili barbari. Upravo je zbog njih, po nalogu pape Ivana IV. koji je bio podrijetlom iz Dalmacije, dio kostiju svetoga Dujma prenesen u Rim. Ubrzo nakon toga kršćani su na poticaj splitskog biskupa Ivana Ravenjanima prenijeli drugi dio svećanih relikvija iz porušene Salone u Dioklecijanov mauzolej koji je postao katedralom.

Splitska katedrala najmanja je i najstarija na svijetu, a građena je kao grobnica

Izvor fotografije: časopis Meridijani

Uz splitsku katedralu, u kojoj se one i danas čuvaju i štiju, stoji zvonik svetoga Dujma, koji je ne samo sjajno arhitektonsko zdanje, ne samo kulturna znamenitost i neizostavna turistička atrakcija već i istinski simbol našega grada.

Foto: Ivanka Mandić

Lik svetoga Dujma nepresušna je umjetnička inspiracija.

Papa Siksto V. dao je naslikati slike svetoga Dujma u crkvi svetoga Jeronima u Rimu. Svečeve slike nalaze se i u više mjesta u okolini Splita pa i dalekom Sankt Petersburgu. Julije Bajamonti skladao je oratorij „Prijenos svetog Dujma“ 1770. godine prigodom prijenosa relikvija svetog Dujma u novi svečev oltar u splitskoj katedrali, a lik svetoga Dujma nalazi se i na kovanom srebrnom novcu iz razdoblja od 1327. do 1357. godine.

Srebrni groš gradskoga kneza Hrvoja, lik sv. Dujma na prednjoj strani (preuzeto iz knjige *Sveti Dujam, Split*, 1997.)

„Fjera cile Dalmacije“

U Splitu se stoljećima slavi svečev spomendan, 7. svibnja, kada se održavaju liturgijske svečanosti te kulturne, gospodarske, sportske i zabavne manifestacije. „Štovanje sv. Dujma traje 17 stoljeća. Da ne bi došlo do preklapanja Sudamje i Uskrsa, koji se najčešće slavi u travnju, proslava sv. Dujma, iako je mučenik pokopan 10. travnja, prenesena je na 7. svibnja.“

http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/20040512/feljto_n01.asp

Sudamja (Su-sveti i Damja – Dujam) naziv je višestoljetnog tradicionalnog blagdana svetog Dujma, u narodu zvanog fešta svetog Dujma; koja se svake godine održava u Splitu. To je ujedno i Dan grada. Sama Sudamja uključuje i svečano obilježavanje prije i nakon 7. svibnja, prigodnim javnim priredbama i događanjima.

Sedmosvibanjska fešta svetoga Dujma s jedne je strane dostojanstveni podsjetnik na sjajnu povijest i tradiciju našeg grada, a s druge pak praznik „pisme“ i „spize“, odnosno onog sveopćeg veselja naroda i euforije kakva je moguća samo u gradu pod Marjanom. Taj se dan slije mnoštvo „svita“ u Split, što Splicićana, što otočana i stanovnika okolnih mjesta. Jutro započinje procesijom koja gradom prolazi po već utvrđenom ceremonijalu i kojoj, osim crkvenih uglednika i predstavnika vlasti, mogu prisustovati i svi građani koji žele misnim slavljem i molitvom započeti obilježavanje Dana grada i njegovog nebeskog zaštitnika.

Splitsko sedmosvibanjsko popodne idealno je za „đir“ po Rivi u društvu obitelji i prijatelja. Obvezan je posjet Sajmu cvijeća bez kojega ne smije proći Sudamja.

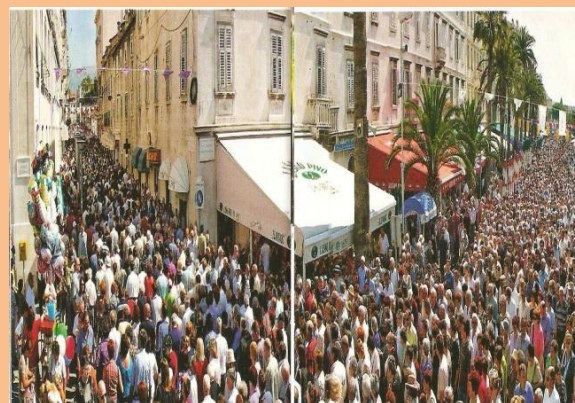
Foto: Ivanka Mandić

Stari običaj nalaže da se za Svetoga Dujma treba kupiti neka drvenarija koju je moguće kupiti samo taj dan, baš kao i drvene „klepetuše“ koje su najljepši poklon za djecu.

foto: Slobodna Dalmacija

Riva je prekrivena šarenilom štandova prepunih raznoraznih sitnica- od drvenih, kamenih, keramičkih drangulija do prigodnih figura svetoga Dujma, Grgura Ninskoga, Dioklecijanove palače... Bude tu i štandova prepunih slatkiša svih vrsta kao i štandova na kojima se može kušati i kupiti vino. Nezaobilazni dio fešte koji je s vremenom postao jednim od njezinih simbola jest večernja tombula.

Grad nas je posljednjih godina počastio koncertima važnih imena dalmatinske glazbe.

I zaista, Splićani svake godine pokazuju kako se sveti Dujam, osim na grbu njihovoga grada, nalazi i u njihovim srcima i kako sveti Dujam nije samo zaštitnik grada, već i njegov najveći i najznačajniji simbol. Fešta koja povodom njegove svetkovine protutnji gradom nošena je najljepšim i najiskrenijim emocijama Splićana, ali i njihovih gostiju. To je jedinstven pokazatelj činjenice da doista živimo u „najlipšem gradu na svitu“!. I na kraju, ne preostaje nam ništa drugo, nego da zapjevamo onu staru: „Nima Splita do Splita“!...

Kristina Vrekalo, 8.b

CUDESNI
GRAD

Uvek si bija
Čudesni grad
sa slapovima sunca
i boja.

Traki je kamen troj
legenda stara
a svaka kala-
sjaba.

Zapliva si
njemu Piru
i štitiš nju
i vapore
a Sveti je Dufe
ko mudrac
drevni
zagledan u
plavetno more.

Aniška Dvornik